

RTU studiju kurss "Ģenētika un psihopatoloģija"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0376
Nosaukums	Ģenētika un psihopatoloģija
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Santa Melķe - Lektors
Mācībspēks	Rasma Tretjakova - Doktors, Asociētais profesors Rita Orska - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss sniedz visaptverošas zināšanas, kas nepieciešamas profesionālai darbībai sociālā darbinieka lomā, padziļināti aplūkojot cilvēka attīstības procesu no bioloģiskā skatupunkta. Studenti apgūst cilvēka attīstības vispārējo gaitu un tās saistību ar ģenētiskajiem un iedzimtības likumiem, iegūstot ieskatu gan klasiskajā, gan molekulārajā ģenētikā, kā arī izprotot ģenētisko faktoru nozīmi veselības un uzvedības traucējumu attīstībā. Kursa ietvaros tiek veidota izpratne par psihiskās veselības aprūpes sistēmas struktūru Latvijā, tās organizatoriskajiem un normatīvajiem aspektiem. Tiek aplūkota psihisko traucējumu klasifikācija saskaņā ar SSK-10 (Starptautisko slimību klasifikāciju), īpašu uzmanību pievēršot psihisko traucējumu epidemioloģijai, etioloģijai, patoģenēzei, klīniskajām izpausmēm un gaitai. Studenti iepazīstas ar rehabilitācijas pamatprincipiem un psiholoģiskās palīdzības iespējām, kas integrējamas sociālā atbalsta kontekstā, strādājot ar cilvēkiem, kuriem ir psihiska rakstura traucējumi. Kurss veicina profesionālo kompetenču attīstību, kas nepieciešamas klienta psihiskā stāvokļa izvērtēšanā, palīdzības nepieciešamības noteikšanā un zinātniski pamatotu pieeju izmantošanā sociālās atstumtības mazināšanai.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Mērķis: Padziļināts priekšstats par ģenētikas teorētisko un praktisko nozīmi ekoloģijā, medicīnā, sociālajā jomā, izpratnes par psihisko traucējumu izpausmēm un norisi, rehabilitācijas principiem un psiholoģiskās palīdzības iespējām sociālā atbalsta ietvaros veidošana un prasmju sociālā darbinieka kompetenču ietvaros risināt klientu ar psihiskiem traucējumiem sociālās problēmas. Izprot ģenētikas likumsakarības, iedzimtības likumsakarības Studiju kursa uzdevumi: Apgūt zināšanas par psihisko un uzvedības traucējumu izplatību, etioloģiju, patoģenēzi, klīniskiem simptomiem, diagnostiku un norisi (pēc SSK-10), psihiskās veselības veicināšanu, psihisko un uzvedības traucējumu un pašnāvību profilaksi.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studiju kursa ietvaros tiek plānoti 3 patstāvīgie darbi, kuru kopējais mērķis ir veicināt studējošo spēju patstāvīgi apgūt, analizēt un pielietot teorētiskās zināšanas praksē, kā arī attīstīt pētnieciskās un reflektīvās prasmes darbā ar klientiem, kuriem ir psihiski traucējumi. Patstāvīgie darbi ietver literatūras analīzi, situāciju izpēti un gadījumu aprakstu izvērtēšanu, balstoties uz sociālā darba profesionālajām kompetencēm.

Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1.Aberberga- Augškalne, L.,& Koroļova L. (2014). Fizioloģija ārstiem. Rīga: Medicīnas apgāds. 2.Andrēziņa, R., Caune, M., Rancāns, E. (2001). Sociālpsihiatrīja. Rīga: RSU. 3.Bērziņš, J. (2010). Nervu sistēmas slimību diagnostika. Rīga: Nacionālais apgāds. 4.Eglītis, I. (1989). Psihiatrija. Rīga: Zvaigzne. 5.Eimens Daniels, G. (2017). Uzmanības deficīta sindroms. Rīga: Lietusdārzs. 6.Kulbergs, J. (2001). Dinamiskā psihiatrīja. Rīga: Jumava. 7.Loseviča, M., Čerņikova, I. (2013). Demence: diagnostikas, ārstēšanas un aprūpes principi. Rīga: LĀB. 8.Mārtinsone, K., Sudraba, V. (2019). Veselības psiholoģija. Rīga: RSU. 9.(2013). Metodiskais materiāls pedagogiem darbam ar izglītojamiem, kuriem ir uzvedības traucējumi. ESF. 10.Notboma E.(2008). Desmit lietas, kas jāzina par bērniem ar autismu. Rīga: Pētergailis. 11.(2021). Perinatālā psihiatrīja: psihisko traucējumu agrīna diagnostika un ārstēšana. ESF. 12.Raipulis, J. (2002). Ģenētikas pamati. Rīga: RaKa. 13.Tērauds, E., Latvijas Ārstu biedrība (2010). Psihisko un uzvedības traucējumu agrīna diagnostika primārajā veselības aprūpē. Rīga: Nacionālais apgāds. 14.Utināns, A. (2008). DNS, matrice un cilvēka uzvedība. Rīga: Nacionālais apgāds. 15.Utināns, A. (2005). Cilvēka psihe. Rīga: Nacionālais apgāds. 16.Wetterberg, L. (1993). Psihiatrija. Latvija. Papildu/Additional: 1.Cimdiņa, I., Zilberman, L. (2014). Uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms bērniem un pusaudžiem. Rīga: BKUS; RSU. 2.Rudziņš, V. (2002). Bēdēs meitaiņa un viņas tēvs. Rīga: Preses Nams. 3.Tērauds E., Rancāns E., Andrēziņa R., Kupča B. & Ancāne G., Ķiece I., Bezborodovs N. (2015). Depresijas norise un ārstēšanas vadlīnijas. Rīga: Latvijas Psihiatru asociācija. 4.Vītols, E. (2004). Epilepsijas diagnoze un ārstēšana. Rīga: RSU. Citi informācijas resursi/Other sources of information: DOCTUS. Žurnāls ārstiem un farmaceitiem. SIA izdevniecība PILATUS. Scopus datu bāze: https://www.scopus.com/home.uri. Web of science datu bāze: https://www.webofknowledge.com. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/m/pubmed/. https://www.uptodate.com/landing.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Sociālā darba teorijās un pamatprincipos Vispārīgā psiholoģija

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Iedzimtības materiālais pamats. Ģenētikas pamatlikumi. Cilvēka ģenētika. Novirzes no Mendeļa likumiem. Ģenētiskās pazīmes, autosomas, dzimumhromosomas, mejoze, mitoze.	6	2	2	6
Gēnu mijiedarbība. Gēnu izpausmes īpatnības. Genotipa un ārējās vides mijiedarbība, kvantitatīvās pazīmes. Ar dzimumu saistītā iedzimšana.	4	8	2	10
Cilvēka garīgā veselība. Psihiatrija – medicīnas nozare par garīgajām slimībām. Psihiatrija un sabiedrība. Psihisko traucējumu klasifikācija pēc SSK-10. Diagnožu sadalījums. Psihopatoloģija.	6	2	2	6
Psihopatoloģijas cēloņi, veidi.. Psihiskā trauma un sekas.	2	10	2	10
Neirozes un neirozēm līdzīgi traucējumi. Fobijas, histēriskums, obsesīvi kompulsīvie traucējumi. Psihosomatiskās saslimšanas.	4	2	2	2
Robežpersonības. Agrīni personības traucējumi. Emocionāli nestabila personība. Narcistiska personība. Psihopātija. Paranoīda personība. Šizoīda personība. Šizotipiska personība.	2	2	2	2
Psihozes. Šizofrēnija. Depresija. Distīmija. Bipolārie traucējumi. Mānijas. Organiski personības traucējumi. Delīrijs. Demence. Pašnāvības.	4	2	2	2
Psihiatrija un likumdošana. Ētiskie un juridiski principi psihiatrijā.	2	12	0	14
Sociālā darbinieka kompetence darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem. Uz personu centrētā pieeja. Saskarsme ar klientu ar psihiskiem traucējumiem. Psihosociālā terapija	2	12	2	16
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Izprot ģenētikas likumsakarības, iedzimtības likumsakarības.	Formatīvā vērtēšana. Dalība seminārā un patstāvīgā darba izpilde. Eksāmena darbs: prezentācija par sociālā darbinieka kompetencēm darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem.
Ir zināšanas par psihisko un uzvedības traucējumu izplatību, etioloģiju, patogēnēzi, klīniskiem simptomiem, diagnostiku un norisi (pēc SSK-10), psihiskās veselības veicināšanu, psihisko un uzvedības traucējumu un pašnāvību profilaksi.	Formatīvā vērtēšana. Dalība seminārā.
Spēj pielietot personcentrēto pieeju saskarsmē ar klientu.	Formatīvā vērtēšana. Praktiskās nodarbības.
Spēj pielāgot darba metodiku atbilstoši personas bioloģiskajiem resursiem un individuālās attīstības vajadzībām.	Formatīvā vērtēšana. Patstāvīgais darbs
Spēj novērtēt klienta psihisko stāvokli, pamatot lēmumu par palīdzības nepieciešamību klientam.	Formatīvā vērtēšana. Praktiskās nodarbības un patstāvīgie darbi

Spēj veikt zinātniski pamatotu pieeju sociālās atstumtības problēmu risināšanā klientiem ar garīga rakstura traucējumiem.	Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi.
---	--

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Dalība semināros	15
Praktiskās nodabības	15
Patstāvīgo darbu izpilde	40
Eksāmena darbs: prezentācija par sociālā darbinieka kompetencēm darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	